

STANDPUNT CORONAVACCINATIE VOOR GEZONDE KINDEREN (5-12 JAAR)

Kinderombudsman: Maak vrijwillige vaccinatie mogelijk voor gezonde kinderen van 5 tot 12 jaar.

De Kinderombudsman vindt dat vaccinatie voor gezonde kinderen tussen de 5 en 12 jaar mogelijk moet worden. Hoewel een coronabesmetting bij jonge gezonde kinderen meestal mild verloopt, kan het vaccineren individuele kinderen beschermen, aldus het advies van de Gezondheidsraad. De Kinderombudsman ziet ook dat er vanwege hun brede ontwikkeling nog andere redenen kunnen zijn voor kinderen om te kiezen voor vaccinatie. Daarbij benadrukt de Kinderombudsman dat de keuze van ouders om hun kind al dan niet te vaccineren een vrije keuze moet blijven. Deze keuze mag niet leiden tot nadelige consequenties voor ongevaccineerde kinderen. De Kinderombudsman heeft voor dit standpunt gekeken naar de belangen die kinderen kunnen hebben bij vaccinatie en niet naar de belangen van volwassenen.

Voor kinderen van 5 tot 12 jaar kunnen er vanwege hun brede ontwikkeling ook nog andere redenen zijn om hen te vaccineren tegen het coronavirus. De Kinderombudsman denkt hierbij aan gezonde kinderen die in hun gezinsomgeving te maken hebben met ouders, broertjes, zusjes of andere naasten met een kwetsbare gezondheid en daarom zelf gevaccineerd willen worden. Ook denkt de Kinderombudsman aan kinderen die zelf veel angst hebben om besmet te raken en ziek te worden. Deze kinderen kunnen door een vaccinatie de risico's verminderen om hun dierbaren te besmetten of de angst wegnemen om zelf ziek te worden. Ook kan een vaccinatie hen een groter gevoel van veiligheid en meer bewegingsvrijheid geven. Zij kunnen activiteiten ondernemen die goed zijn voor hun ontwikkeling waar ze zichzelf tot nu toe eventueel van hebben onthouden.

Vaccinatie kan in het belang zijn van het onderwijs voor kinderen maar openhouden van scholen moet niet het doel zijn

De mogelijkheid om te vaccineren kan indirect een positief effect hebben op het onderwijs voor kinderen. Als kinderen besmet zijn met het coronavirus gaan zij nu in quarantaine. In gevallen dat er veel besmettingen zijn in een klas of in een school, moeten alle kinderen thuisblijven en afstandsonderwijs volgen. Onderwijs op afstand is ongunstig voor de ontwikkeling van (de meeste) kinderen en het is bekend dat kinderen hierdoor leerachterstanden oplopen. Het vaccineren van kinderen zou ertoe kunnen bijdragen dat kinderen het virus op school minder aan elkaar en op onderwijspersoneel overdragen. Zo kan vaccineren indirect bijdragen aan de toegankelijkheid en continuïteit van het onderwijs. Ook kan vaccineren indirect bijdragen aan de mentale gezondheid van kinderen als zij hierdoor vaker fysiek naar school kunnen.

De overheid moet het openhouden van scholen niet het doel maken van vaccinaties. Op dat moment wordt vaccineren namelijk een instrument om de toegankelijkheid van het onderwijs te waarborgen. Kinderen en hun ouders kunnen zich dan onder druk gezet voelen om te vaccineren. Die druk is belastend en niet goed voor de ontwikkeling van kinderen.

Geen vaccinatiedrang of negatieve consequenties voor ongevaccineerde kinderen vanuit de overheid of scholen

Met het openstellen van de mogelijkheid om kinderen te vaccineren, kan een gevoel van dwang of drang ervaren worden. De Kinderombudsman vindt dat vaccinatiedrang belemmerend is voor de ontwikkeling van kinderen. Met name vanwege de sociale en emotionele veiligheid van kinderen is het

belangrijk dat er geen druk wordt opgelegd. Kinderen die niet gevaccineerd zijn kunnen zich onveilig voelen wanneer zij hierop aangekeken of aangesproken worden door andere kinderen of volwassenen. Het gevoel van vaccinatiedrang en sociale onveiligheid kan toenemen wanneer er voor ongevaccineerde kinderen negatieve gevolgen zijn. Dat betekent dat er in het coronabeleid geen consequenties verbonden mogen worden aan de vaccinatiestatus van kinderen. Zo zouden er in het onderwijs bijvoorbeeld geen verschillende quarantaineregels mogen gelden. Ook het coronatoegangsbewijs moet daarom niet ingevoerd worden voor jonge kinderen.

Zorg voor goede informatie voor kinderen en ouders en betrek kinderen vanaf 8 jaar bij beslissing over vaccinatie

Als het mogelijk wordt voor kinderen om zich te laten vaccineren, is het belangrijk dat zowel ouders als kinderen hierover goed geïnformeerd worden. Op die manier kunnen zij een goede afweging maken of vaccineren in het belang is voor het kind. Kinderen vanaf ongeveer 8 jaar zijn al goed in staat om hun mening te geven. Ze hebben het recht om betrokken te zijn en invloed te hebben op besluiten die hen aangaan. De Kinderombudsman adviseert ouders daarom om hun kinderen te betrekken bij een besluit over vaccinatie. De overheid en de GGD kan ouders hierover voorlichten. De informatie en voorlichting vanuit de overheid en de GGD moet begrijpelijk en onafhankelijk zijn, makkelijk vindbaar en actief aangeboden worden. De informatie voor kinderen moet op hun leeftijd gericht zijn en verspreid worden op plekken en via kanalen die kinderen gebruiken. Uit de informatie voor kinderen en ouders moet duidelijk blijken wat de voordelen en mogelijke risico's van vaccineren zijn. Ook mag er geen druk uitgaan van deze informatie en moet vrijwilligheid voorop staan.

KINDERRECHTENONDERZOEK CORONAVACCINATIE VOOR GEZONDE KINDEREN (5-12 JAAR).

Introductie

De Kinderombudsman heeft in kaart gebracht wat het openstellen van vaccinatie tegen het coronavirus voor gezonde kinderen van 5 tot 12 jaar voor mogelijke positieve en negatieve effecten heeft op de verwezenlijking van hun rechten.¹ Kinderen hebben het recht dat hun belangen een eerste overweging zijn bij alle besluiten die hen aangaan (art. 3 IVRK). Daarvoor moeten hun belangen eerst goed onderzocht worden. Het VN-Kinderrechtencomité heeft in general comment 14 toegelicht welke elementen onderzocht moeten worden om het belang van het kind goed te inventariseren.² In dit kinderrechtenonderzoek staat een overzicht van de verschillende elementen die onderzocht moeten worden bij het besluit om gezonde kinderen (5-12 jaar) de mogelijkheid te bieden om zich te laten vaccineren tegen het coronavirus. Deze elementen corresponderen met rechten uit het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind. Dit document is een bijlage bij het standpunt van de Kinderombudsman over het mogelijk maken van vaccinatie tegen het coronavirus voor gezonde kinderen tussen 5 en 12 jaar.

1. Rekening houden met de identiteit van kinderen

Voor kinderen van 5-12 jaar beslissen ouders of ze hun kinderen laten vaccineren.³ Deze keuze kan te maken hebben met de religieuze of levensbeschouwelijke identiteit van ouders en hun kinderen of een specifieke kijk op het leven die zij als onderdeel van hun identiteit beschouwen. Ook het kind zelf kan zich vanwege zijn religieuze of levensbeschouwelijke identiteit niet willen laten vaccineren. Andersom geldt ook dat er kinderen jonger dan 12 jaar zijn die los van hun ouders al een eigen religieuze of levensbeschouwelijke identiteit of kijk op het leven ontwikkelen die maakt dat ze zich misschien juist wel willen laten vaccineren. Voor deze kinderen heeft de mogelijkheid om zich te laten vaccineren een positief effect.

De mogelijkheid om te vaccineren kan een negatief effect hebben op kinderen van ouders die vanwege religieuze of levensbeschouwelijke identiteit niet kiezen voor vaccinatie. Kinderen kunnen op de keuze om niet te vaccineren aangekeken of aangesproken worden door andere kinderen of volwassenen en zich hierdoor sociaal minder veilig voelen. Ook kan door het kind zelf en/of zijn ouders drang of druk ervaren worden om te vaccineren. Dit zal vooral spelen wanneer er ook consequenties worden verbonden aan de vaccinatiestatus van een kind. Het is om die reden belangrijk dat er op school of in de toegang tot andere voorzieningen geen onderscheid gemaakt wordt tussen kinderen die wel of niet

¹ De aanleiding voor dit Kinderrechtenonderzoek is dat op 10 december 2021 de Gezondheidsraad heeft geadviseerd om het voor alle gezonde kinderen tussen 5 en 12 jaar mogelijk te maken zich te laten vaccineren tegen het coronavirus. Zie: Gezondheidsraad (2021), Advies Vaccinatie van 5- tot en met 11-jarigen tegen COVID-19, Den Haag: De Gezondheidsraad.

² Committee on the Rights of the Child (2013), General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration, UNCRC; Zie ook de [toolkit van de Kinderombudsman](#) 'Het beste besluit voor het kind' (2019).

³ Het recht om betrokken te worden bij medische beslissingen is in Nederland voor kinderen ouder dan 12 jaar goed geregeld. In de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) staan rechten en plichten van patiënten. De wet regelt onder andere wie toestemming moet geven voor een medische behandeling. Kinderen van 12 jaar geven zelf toestemming voor hun behandeling. Ook hun ouders of voogden moeten toestemming geven. Jongeren vanaf 16 jaar kunnen zonder inmenging van de ouders toestemming geven. Als kinderen jonger zijn dan 12 jaar, hebben ze formeel geen zeggenschap over zorgbeslissingen. Het is aan de ouders of wettelijke verantwoordelijke van het kind om toestemming te geven.

gevaccineerd zijn en er dus geen consequenties verbonden worden aan de vaccinatiestatus van een kind.

Onderliggende bepalingen

Artikel 2 IVRK. Recht op gelijke behandeling. Kinderen hebben recht op gelijke behandeling en mogen niet gediscrimineerd worden op basis van eigen overtuigingen of op basis van die van hun wettelijk vertegenwoordigers.

Artikel 5 IVRK Rol van ouders bij ontwikkeling kind. Staten moeten de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van wettelijk vertegenwoordigers van het kind erkennen in het voorzien van passende leiding en begeleiding. Dit betekent dat ouders als zij in het belang van het kind handelen vrij zijn in de keuzes die zij in de opvoeding en verzorging van hun kind maken.

Artikel 8 IVRK recht op eerbiediging van de identiteit. Kinderen hebben het recht dat de overheid hun identiteit respecteert.

Artikel 12 IVRK De mening van het kind. Ieder kind heeft het recht zijn mening vrijelijk te uiten over alle aangelegenheden die hem betreffen. Dat geldt ook voor kinderen onder de twaalf jaar. Aan de mening van kinderen moet in overeenstemming met hun ontwikkeling passend gewicht worden toegekend.

Artikel 18 IVRK. Verantwoordelijkheden van ouders. In beginsel zijn de ouders gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding en de ontwikkeling van hun kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.

2. Rekening houden met de mening van het kind

Ouders beslissen of zij hun jonge kind laten vaccineren, maar kinderen vanaf ongeveer 8 jaar zijn al wel goed in staat hun mening hierover te vormen. Het zou daarom goed zijn als hun ouders hen ook vragen om hun mening.⁴ Kinderen moeten hiervoor beschikking hebben over goede en onafhankelijke informatie over vaccinaties op hun eigen niveau en op een geïnformeerde manier betrokken worden bij het besluit. Dit is een verantwoordelijkheid van ouders. Echter, de overheid moet ervoor zorgen dat informatie voor kinderen op hun niveau beschikbaar is en aangeboden wordt.

De mogelijkheid om gezonde jonge kinderen te vaccineren kan een positief effect hebben omdat hiermee tegemoet gekomen kan worden aan de mening van kinderen die zich graag willen laten vaccineren (om welke reden dan ook). Belangrijk hierbij is dat er op geen enkele manier sprake is van een dwang of drang. Want het is even zo belangrijk om tegemoet te kunnen komen aan de mening van kinderen die zich niet willen laten vaccineren.

Onderliggende bepalingen

Artikel 12 IVRK De mening van het kind. Ieder kind heeft het recht zijn mening vrijelijk te uiten over alle aangelegenheden die hem betreffen. Dat geldt ook voor kinderen onder de twaalf jaar. Aan de mening van kinderen moet in overeenstemming met hun ontwikkeling passend gewicht worden toegekend.

⁴ Zie: Bruning e.a. (2020), Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie, Leiden: Universiteit Leiden; Zie ook: Kinderombudsman (2020), Mijn zorg mijn zaak, Den Haag: De Kinderombudsman.

Artikel 14 IVRK Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. Kinderen zijn vrij om te denken en te geloven wat zij willen. De overheid eerbiedigt dit recht. Ouders begeleiden kinderen hierbij.

Artikel 17 IVRK Toegang tot informatie. Kinderen moeten toegang hebben tot passende en goede informatie uit verschillende bronnen om geïnformeerd mee te kunnen praten over een beslissing.

3. Rekening houden met het behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen

De mogelijkheid om kinderen te vaccineren kan een positief effect hebben op kinderen die belangrijke personen in hun gezinsomgeving hebben met een kwetsbare gezondheid. Deze kinderen kunnen zelf de behoefte voelen en de wens hebben om zich te vaccineren. Zij kunnen hiermee de risico's verminderen om hun dierbaren (ouders, broertjes, zusjes, of andere naasten) te besmetten. Ook kan een vaccinatie hen meer bewegingsvrijheid geven met in stand houding van hun gezinsomgeving. Zij kunnen activiteiten ondernemen die goed zijn voor hun ontwikkeling waar ze zichzelf tot nu toe eventueel van hebben onthouden. Als gezonde kinderen niet de mogelijkheid krijgen om zich te vaccineren kan het ertoe leiden dat zij belangrijke volwassenen in hun leven niet kunnen bezoeken of bijvoorbeeld geen of weinig fysiek contact kunnen hebben met hun naasten met kwetsbare gezondheid. Vanuit het belang van het behoud van de gezinsomgeving zou het daarom goed zijn als kinderen de mogelijkheid krijgen om zich te vaccineren. Zolang er sprake is van een vrijwillige keuze waarbij het kind ook zelf zijn mening moet kunnen geven.

In sommige gevallen kan de mogelijkheid om kinderen te vaccineren ook een negatief effect hebben op de gezinsomgeving. Namelijk in situaties waarin ouders en kinderen een andere mening hebben waarbij ouders niet willen dat het kind wordt gevaccineerd terwijl het kind dit wel graag zou willen. In deze situatie kan de mogelijkheid tot vaccinatie zorgen voor een verstoring van de relatie tussen ouders en kinderen.

Onderliggende bepalingen

Artikel 5 IVRK Rol van ouders bij ontwikkeling kind. Staten moeten de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van wettelijk vertegenwoordigers van het kind erkennen in het voorzien van passende leiding en begeleiding. Dit betekent dat ouders als zij in het belang van het kind handelen vrij zijn in de keuzes die zij in de opvoeding en verzorging van hun kind maken.

Artikel 9 IVRK Scheiding van kind en ouders. Kinderen hebben het recht om bij hun ouders op te groeien, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.

Artikel 12 IVRK De mening van het kind. Ieder kind heeft het recht zijn mening vrijelijk te uiten over alle aangelegenheden die hem betreffen. Dat geldt ook voor kinderen onder de twaalf jaar. Aan de mening van kinderen moet in overeenstemming met hun ontwikkeling passend gewicht worden toegekend.

4. Rekening houden met zorg, bescherming en veiligheid

Jonge kinderen zijn afhankelijk van volwassenen voor hun zorg en welbevinden en daarom kwetsbaar. Hun veiligheid en gevoel van veiligheid moet beschermd worden, in de eerste plaats door hun eigen ouders en andere volwassenen om hen heen maar ook door de overheid. De mogelijkheid om te vaccineren kan mogelijk een negatief effect hebben op de ervaren sociale en emotionele veiligheid van kinderen. Dit gebeurt wanneer kinderen die niet gevaccineerd zijn hierop aangekeken of aangesproken

worden door andere kinderen of volwassenen en er een negatieve dynamiek ontstaat waar jonge kinderen aan blootgesteld worden en last van krijgen.

Via de hulpvragen en signalen die de Kinderombudsman ontvangt, weten we dat ongevaccineerde jongeren (12-18 jaar) zich buitengesloten kunnen voelen of gepest worden vanwege het feit dat ze ongevaccineerd zijn. De Kinderombudsman merkt op dat de houding tegenover jongeren (en volwassenen) die niet gevaccineerd zijn verhardt. Er is sprake van een ervaren tweedeling. Deze signalen heeft de Kinderombudsman met name ontvangen na de invoering van het coronatoegangsbewijs. Kinderen moeten in bescherming genomen worden tegen deze vormen van uitsluiting en verharding van sociale verhoudingen.

Vanwege het belang van de veiligheid van jonge kinderen, is het belangrijk dat zij geen negatieve sociale gevolgen ervaren als zij niet gevaccineerd zijn. Om die reden zouden er geen consequenties verbonden moeten worden aan de vaccinatiestatus van jonge kinderen. Het zou onwenselijk zijn als bijvoorbeeld in school verschillende quarantaineregels zouden gaan gelden voor gevaccineerde en ongevaccineerde kinderen. Ook zou het onwenselijk zijn als het coronatoegangsbewijs ook zou gaan gelden voor jonge kinderen. Kortom, op geen enkele manier mogen gevaccineerde en ongevaccineerde jonge kinderen verschillend behandeld worden omdat dit tot ervaren uitsluiting en onveiligheid kan leiden.

Het mogelijk maken van vaccineren voor gezonde kinderen heeft mogelijk ook een positief effect op het veiligheidsgevoel van kinderen. Met name voor kinderen die zelf bang zijn om besmet te raken en ziek te worden of hun dierbare naasten te besmetten. De mogelijkheid om te vaccineren kan voor kinderen die veel angst ervaren positief zijn voor hun gevoel van veiligheid.

Het mogelijk maken van vaccinatie kan ook een negatief effect hebben op het veiligheidsgevoel van de kinderen die zelf graag gevaccineerd willen worden maar wiens ouders dit niet willen. In dit geval kan het voor kinderen thuis minder veilig voelen door een meningsverschil met hun ouders. Om dit te voorkomen is het in ieder geval nodig dat de informatievoorziening over vaccinaties voor ouders en hun kinderen goed en onafhankelijk is zodat zij goed voorgelicht zijn over de voordelen en mogelijke risico's van vaccineren.

Onderliggende bepalingen

Artikel 2 IVRK Recht op gelijke behandeling. Kinderen hebben recht op gelijke behandeling en mogen niet gediscrimineerd worden op basis van eigen overtuigingen of op basis van die van hun ouders of wettelijk vertegenwoordigers.

Artikel 18 IVRK Verantwoordelijkheden van ouders. In beginsel zijn de ouders gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding en de ontwikkeling van hun kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.

Artikel 19 IVRK Recht op bescherming tegen geweld, mishandeling en verwaarlozing. Kinderen moeten beschermd worden tegen alle vormen van geweld, mishandeling en verwaarlozing. Hierbij hoort ook bescherming tegen sociale en emotionele onveiligheid.

5. Rekening houden met de kwetsbaarheid van kinderen

Voor de medisch kwetsbare kinderen heeft de Gezondheidsraad al geadviseerd om hen de mogelijkheid te geven zich te laten vaccineren. Dit omdat medisch kwetsbare kinderen een verhoogd risico lopen op een ernstig ziekteverloop en de complicatie MIS-C.⁵ Daarnaast zijn jonge kinderen in het algemeen een kwetsbare groep omdat ze voor hun zorg en welbevinden sterk afhankelijk zijn van hun ouders en van andere volwassenen. Zoals uitgelegd onder 4. kan het mogelijk maken van vaccineren een negatief effect hebben op de sociale en emotionele veiligheid van kinderen en daarmee op hun ontwikkeling. Dit speelt met name wanneer kinderen aangekeken en aangesproken worden door andere kinderen en volwassenen wanneer zij niet gevaccineerd zijn en er een negatieve sociale dynamiek ontstaat. De Kinderombudsman merkt op dat er sprake is van een verharding van sociale verhoudingen op basis van de hulpvragen en signalen die hij hierover ontvangt. Kinderen moeten door ouders maar ook door de overheid tegen deze verharding en negatieve sociale dynamiek beschermd worden. Om die reden is het belangrijk dat er geen consequenties verbonden worden aan de vaccinatiestatus van jonge kinderen (zie verder onder 4.). Om die reden is het ook belangrijk dat er vanuit de overheid en andere publieke voorzieningen (zoals het onderwijs) op geen enkele manier druk wordt uitgeoefend om kinderen te vaccineren. Die druk mag ook niet spreken uit de informatie en communicatie richting ouders en kinderen over vaccineren.

Er is ook groep kwetsbare kinderen voor wie het mogelijk maken van vaccinaties een positief effect kan hebben. Dit zijn de kinderen die erg bang zijn om zelf besmet te raken en ziek te worden en zich om die reden de afgelopen anderhalf jaar de neiging hebben gehad om zich terug te trekken uit het sociale en maatschappelijke leven en door zich te isoleren kwetsbaar zijn geworden. Voor deze kinderen kan de mogelijkheid om te vaccineren ervoor zorgen dat zij weer activiteiten ondernemen die goed zijn voor hun ontwikkeling.

Onderliggende bepalingen

Artikel 2 IVRK Recht op gelijke behandeling. Kinderen hebben recht op gelijke behandeling en mogen niet gediscrimineerd worden op basis van eigen overtuigingen of op basis van die van hun wettelijk vertegenwoordigers.

Artikel 18 IVRK Verantwoordelijkheden van ouders. In beginsel zijn de ouders gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding en de ontwikkeling van hun kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.

6. Rekening houden met het recht op gezondheid

Kinderen hebben recht op bescherming van hun gezondheid. De Gezondheidsraad heeft geoordeeld dat vaccinatie tegen het coronavirus gezonde kinderen van 5-12 jaar kan beschermen tegen een ernstig ziekteverloop of een ernstige ontstekingsreactie in vitale organen (MIS-C).⁶ De mogelijkheid om te vaccineren heeft daarom een positief effect op de kinderen en ouders die hier graag bescherming tegen willen. Over de voordelen van vaccinatie en mogelijke bijwerkingen en de behandeling van die

⁵ Het behoort niet tot de rol en taken van de Kinderombudsman om medische informatie te duiden. Ook medische informatie over bijwerkingen kan de Kinderombudsman niet beoordelen. Hierin volgt de Kinderombudsman de Gezondheidsraad. Zie: Gezondheidsraad (2021), Advies COVID-19-vaccinatie van jonge kinderen met verhoogd medisch risico, den Haag: De Gezondheidsraad.

⁶ Gezondheidsraad (2021), Advies Vaccinatie van 5- tot en met 11-jarigen tegen COVID-19, Den Haag: De Gezondheidsraad.
Standpunt en kinderrechtenonderzoek 10 december 2021 blad 7 van 11

bijwerkingen moet goede en onafhankelijke informatie beschikbaar zijn voor ouders en kinderen, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Ouders moeten zelf de risico's van een vaccinatie goed kunnen inschatten en een goed geïnformeerde keuze kunnen maken.

Kinderen die zélf een kwetsbare gezondheid hebben vanwege ziekte of beperking kunnen er groot belang bij hebben om gevaccineerd te worden. De Gezondheidsraad heeft geadviseerd om deze kinderen een vaccin te bieden omdat het hen beschermt tegen ernstig ziekteverloop en de complicatie MIS-C.⁷ Het bieden van de mogelijkheid om kinderen te vaccineren heeft een positief effect op deze specifieke groep.

De mogelijkheid om te vaccineren kan ook een positief effect hebben op de mentale gezondheid van kinderen die bang zijn om zelf ziek te worden of hun naasten te besmetten. Een vaccinatie kan deze kinderen helpen om minder angstig te zijn voor het coronavirus. Ook voor deze specifieke groep is het dus gunstig als zij zich kunnen vaccineren.

De mogelijkheid om te vaccineren kan indirect ook een positief effect hebben op de mentale gezondheid van alle kinderen. Als kinderen gevaccineerd zijn kan dat er mogelijk toe bijdragen dat er bijvoorbeeld op school of bij sportclubs minder overdracht is van het virus op kinderen onderling en op onderwijspersoneel waardoor er ook minder kinderen in quarantaine gaan. Vaccinatie zou er zo toe kunnen bijdragen dat er meer continuïteit is in de schoolgang van kinderen en in de mogelijkheid om te blijven sporten of andere activiteiten te ondernemen. De sociale functie van school en sport is belangrijk voor de mentale gezondheid van kinderen. Vaccinatie kan zo indirect bijdragen aan de preventie van mentale problemen die veroorzaakt worden door de situaties waarin kinderen niet fysiek naar school kunnen of niet kunnen sporten. Dit veronderstelt wel dat vaccinatie van kinderen inderdaad aanzienlijk bijdraagt aan het verminderen van de besmettelijkheid van kinderen. Het hoort niet bij de rol en taak van de Kinderombudsman om deze medische informatie te beoordelen.

Daarbij merkt de Kinderombudsman ook een risico op. Vaccinatie van kinderen mag geen instrument worden in het borgen van de toegang tot voorzieningen. Zo mag de toegang en continuïteit van het onderwijs niet afhankelijk worden gemaakt van de vaccinatiegraad onder kinderen. Dit legt een grote druk op kinderen en ouders om zich te vaccineren waartegen zij juist beschermd moeten worden (zie verder bij 7.).

Onderliggende bepalingen

Art. 23 Rechten van kinderen met een beperking. Kinderen met een chronische ziekte of beperking hebben mede recht op aangepaste zorg en onderwijs waardoor zij in staat zijn om een volwaardig en behoorlijk leven te leiden.

Art. 24. Recht op gezondheid en gezondheidszorg. Elk kind heeft het recht op een zo goed mogelijke gezondheid en zo best mogelijke gezondheidszorg.

7. Rekening houden met het recht op onderwijs

⁷ Gezondheidsraad (2021), Advies COVID-19-vaccinatie van jonge kinderen met verhoogd medisch risico, den Haag: De Gezondheidsraad.

De mogelijkheid om te vaccineren kan indirect een positief effect hebben op de toegang tot onderwijs. Als kinderen besmet zijn met het coronavirus gaan zij nu in quarantaine. In gevallen dat er veel besmettingen zijn in een klas of in een school, moeten alle kinderen thuis blijven en afstandsonderwijs volgen. Onderwijs op afstand is ongunstig voor de ontwikkeling van (de meeste) kinderen. Het vaccineren van kinderen zou ertoe bij kunnen dragen dat kinderen het virus op school minder aan elkaar overdragen. In dat geval kan vaccineren helpen voorkomen dat kinderen regelmatig in quarantaine moeten of klassen en scholen moeten sluiten. Zo kan vaccineren indirect bijdragen aan de toegang en continuïteit van het onderwijs. Dit veronderstelt wel dat kinderen inderdaad minder besmettelijk worden na een vaccinatie.

De Kinderombudsman ziet in het verlengde hiervan ook een belangrijk risico. Dat risico ontstaat wanneer de overheid aan het vaccineren van kinderen het doel verbindt om scholen open te kunnen houden en de continuïteit van onderwijs te waarborgen. Op dat moment wordt vaccineren een instrument waardoor kinderen en ouders onder druk worden gezet. Die druk is belastend en niet goed voor de ontwikkeling van kinderen. De toegankelijkheid van het onderwijs mag niet afhankelijk gemaakt worden van het vaccineren van kinderen. De overheid en scholen mogen ouders niet pushen om kinderen te vaccineren. Ook mogen er binnen het onderwijs op geen enkele manier consequenties verbonden worden aan de vaccinatiestatus van kinderen. Niet in de toegang tot school, maar bijvoorbeeld ook niet door verschillende quarantaineregels voor gevaccineerde en ongevaccineerde kinderen.

Onderliggende bepalingen

Artikel 2 IVRK Recht op gelijke behandeling. Kinderen hebben recht op gelijke behandeling en mogen niet gediscrimineerd worden op basis van eigen overtuigingen of op basis van die van hun wettelijk vertegenwoordigers.

Artikel 28 Recht op onderwijs. Iedere kind heeft recht op onderwijs. Goed onderwijs moet voor ieder kind even toegankelijk zijn.

8. Rekening houden met het recht op spel, vrije tijd en recreatie

Als kinderen zich kunnen vaccineren kan dat indirect een positief effect hebben op de mogelijkheid van kinderen om in hun vrije tijd mee te doen aan sportieve, culturele, creatieve of andere sociale activiteiten. Als kinderen door een vaccinatie minder makkelijk besmet raken en het virus minder makkelijk op elkaar overdragen, betekent dat zij minder in quarantaine zullen gaan en kunnen blijven meedoen aan activiteiten. Ook kan het indirect ertoe bijdragen dat sportieve of culturele voorzieningen niet (tijdelijk) hoeven stoppen of sluiten vanwege een hoog aantal besmettingen. Dit veronderstelt dat vaccinatie inderdaad bijdraagt aan het verminderen van de besmettelijkheid van kinderen..

Net als bij het onderwijs, merkt de Kinderombudsman ook hier een risico op. Aan het vaccineren van kinderen mag niet het doel verbonden worden dat sportieve en culturele voorzieningen open kunnen blijven. Dat betekent dat het vaccineren van kinderen een instrument wordt en kinderen en hun ouders onder druk gezet worden om te vaccineren. De Kinderombudsman heeft in dit document er onder verschillende punten op gewezen dat dit schadelijk is voor de ontwikkeling van kinderen. Met name vanwege de negatieve sociale gevolgen die kinderen kunnen ervaren als zij niet gevaccineerd zijn (zie hiervoor verder punt 4 en 7).

Onderliggende bepalingen

Artikel 2 IVRK Recht op gelijke behandeling. Kinderen hebben recht op gelijke behandeling en mogen niet gediscrimineerd worden op basis van eigen overtuigingen of op basis van die van hun wettelijk vertegenwoordigers.

Artikel 31 Recht op vrije tijd, spel en recreatie. Kinderen hebben recht op vrije tijd, recht op te spelen, te sporten en mee te doen aan creatieve of culturele activiteiten.

9. Rekening houden met het recht op gelijke behandeling

De mogelijkheid om kinderen te vaccineren kan een negatief effect hebben op het recht op gelijke behandeling. Je wordt ongelijk behandeld als je (direct of indirect) op basis van je persoonskenmerk anders wordt behandeld dan iemand die dat persoonskenmerk niet heeft. Wanneer de overheid bijvoorbeeld besluit scholen of andere terreinen alleen toegankelijk te maken voor kinderen die zijn gevaccineerd en/of een coronabesmetting hebben doorlopen, zal dit vooral kinderen raken wiens ouders vanwege een geloofsovertuiging of een beperking van hun kind, hebben besloten hun kind niet te vaccineren tegen het coronavirus. Jonge kinderen moeten niet verschillend behandeld worden omdat dit hun ontwikkeling kan schaden (zie verder onder de punten 1, 4, 5, 7, en 8).

Onderliggen bepalingen

Artikel 2 IVRK Recht op gelijke behandeling. Kinderen hebben recht op gelijke behandeling en mogen niet gediscrimineerd worden op basis van eigen overtuigingen of op basis van die van hun wettelijk vertegenwoordigers.

10. Rekening houden met de rol van ouders bij de ontwikkeling van kinderen

De mogelijkheid om te vaccineren kan een mogelijk negatief effect hebben op de rechten van kinderen die gaan over de rol van hun ouders bij hun ontwikkeling. Ouders of andere wettelijke verantwoordelijken hebben de primaire verantwoordelijkheid voor de zorg, begeleiding en opvoeding van hun kinderen. Zolang ouders handelen in het belang van hun kind, moet de overheid ouders respecteren in de manier waarop zij hun kinderen opvoeden en voor ze zorgen en hierin ondersteuning bieden. Ouders beslissen over de medisch behandeling van hun kinderen tot 12 jaar en ook over vaccinaties. Het is de verantwoordelijkheid van ouders om de lichamelijke integriteit van hun kinderen te beschermen en te besluiten wanneer een medische handeling in het belang is van hun kind.

Ouders kunnen om allerlei redenen de keuze maken om hun kind niet te vaccineren. Als er consequenties verbonden zouden worden aan de vaccinatiestatus van kinderen, dan ondermijnt dat de rol en verantwoordelijkheid van ouders. De overheid legt dan druk op ouders en daarmee ook op hun kind om zich te vaccineren. In het verlengde hiervan is het belangrijk dat vaccineren geheel vrijwillig blijft en er geen sprake is van verplichting, druk of drang. Ook is het belangrijk dat ouders beschikking hebben over goede en onafhankelijke informatie over vaccinaties, de voordelen en mogelijke risico's die hieraan verbonden zijn. Zie ook de punten 1 en 3.

Onderliggende bepalingen

Artikel 5 IVRK Rol van ouders bij ontwikkeling kind. Staten moeten de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van wettelijk vertegenwoordigers van het kind erkennen in het voorzien van passende

leiding en begeleiding. Dit betekent dat ouders als zij in het belang van het kind handelen vrij zijn in de keuzes die zij in de opvoeding en verzorging van hun kind maken.